

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer:

Medewerker	:	Bert Denekamp
Team	:	PMA
Datum	:	4 juni 2024
Portefeuillehouder	:	Wethouder M. Blind en wethouder H. Olthof

<p>BIJLAGEN:</p> <p>☒ Plan van aanpak Hoogwaterbeschermingsprogramma en kaderrichtlijn water 22618-2024</p> <p>☒ Bijlage IJsselprojecten; 22618-2024</p> <p>☒ Bijlage Interne organisatie IJssel 2024_22618-2024</p>
<p>AFSTEMMING MET</p> <p>☒ Team Communicatie, financieel adviseurs, Maatschappelijke ontwikkeling (openbare orde en veiligheid)</p> <p>☒ Openbaar</p> <p>☐ Vertrouwelijk</p>
<p>ONDERWERP; vaststellen plan van aanpak programma HWBP en KRW</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. De interne organisatie op dit thema in te richten als een meerjarig programma, meer omvang te geven (kwalitatief en kwantitatief) en focus te geven op het thema IJsselgebied en een programmastructuur te introduceren.
2. Het programmaplan voor 2024 vast te stellen als overkoepelende structuur en de huidige lopende deelprojecten onder te brengen in dit programma.
3. Extra budget van 197.724 euro voor 2024 voor het opzetten en bemensen van het programma ter beschikking te stellen. Dit bedrag verantwoordt via de 1 BERAP 2024.
4. In de kadernota 2025-2028 een bedrag van 100.000 euro te ramen voor programma in het jaar 2025.
5. De dekking van de budgetten te halen uit de algemene reserves
6. Programmaplan jaarlijks in het najaar te actualiseren en bij te stellen naar de stand van het moment en eventuele financiële bijstellingen te betrekken in de reguliere P&C cyclus.

SAMENVATTING

Sinds eind april 2024 worden de plannen rondom de dijkversterkingsmaatregelen in het kader van het hoogwaterbeschermingsprogramma en kaderrichtlijn water concreet en respectievelijk vanuit IJsselwerken en Rijkswaterstaat (GROW) gepresenteerd aan onze inwoners. Hierbij wordt duidelijk dat de impact op de leefomgeving veel groter wordt en tot dan was voorzien. Deze impact leidt tot grote emoties onder inwoners, plaatselijke belangen en ondernemers. Een duidelijke roep vanuit de samenleving om als gemeente een grotere rol te pakken geeft aanleiding om een actievere werkwijze en opstelling te gaan hanteren. Ook blijkt dat de verschillende projecten die zijn opgezet de meekoppelkansen te kunnen verzilveren te weinig slagkracht kunnen ontwikkelen om tot gewenste resultaten te komen. Om dit op te lossen wordt er een programmaorganisatie opgezet. Een programmatische aanpak op dit thema zorgt voor de nodige focus en bundeling van middelen en kennis.

Het hoogwaterbeschermingsprogramma is in eerste instantie een programma van Rijkswaterstaat met als primaire doel de waterveiligheid naar de toekomst te borgen. Op hun website schrijven zij daar het volgende over;

“In het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) werken de 21 Nederlandse waterschappen en Rijkswaterstaat samen aan de grootste dijkversterkingsoperatie ooit sinds de Deltawerken. De komende jaren worden er honderden kilometers aan dijken versterkt. Het doel van het HWBP is dat in 2050 alle primaire keringen op een sobere en doelmatige wijze zijn versterkt, zodat deze voldoen aan de wettelijke normen die als omgevingswaarde in het [Besluit kwaliteit leefomgeving \(Bkl\)](#) zijn vastgelegd.”

In het stroomgebied van de IJssel wordt aan het Rijksprogramma invulling gegeven door Waterschap Drents Overijsselse Delta. Dit doen zij middels een samenwerkingsverband genaamd IJsselwerken. Op de website van IJsselwerken staat hierover het volgende;

De IJsseldijk is een van de vele dijken die Nederland beschermt tegen hoog water. De dijk tussen Zwolle en Olst beschermt de inwoners van Salland en Zwolle tegen water vanuit de IJssel, maar ook bij noordwesterstorm. Bij een eventuele doorbraak stroomt een groot gebied onder. Het water van Olst tot Zwolle staat dan 1 tot 3 meter hoog en een groot deel van Salland krijgt te maken met wateroverlast.

Het project IJsselwerken zorgt dat de dijk versterkt gaat worden en straks weer voldoet aan de wettelijke veiligheidseisen. Het is onderdeel van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Verdeeld over 23 projecten pakt WDO Delta zo'n 200 kilometer dijken aan. Het projectgebied van IJsselwerken grenst in het noorden bij Zwolle aan twee andere dijkversterkingsprojecten: Mastenbroek-IJssel (verkenning) en Stadsdijken Zwolle (in uitvoering).

IJsselwerken is een samenwerkingsverband tussen Waterschap Drents Overijsselse Delta en Boskalis Nederland. De komende jaren werken beide organisaties samen als één team aan het ontwerp, bereiden de uitvoering voor en gaan in gesprek met de omgeving.

Parallel hieraan loop een Programma vanuit Rijkswaterstaat genaamd Kaderrichtlijn water (KRW) die tot primair doel heeft om de waterkwaliteit van oppervlakte water in algemeen en rivieren in het bijzonder te verbeteren. Dit programma moet eind 2027 zijn afgerond.

In deze context werken we vanuit de gemeente Olst-Wijhe aan het realiseren van verschillende projecten (meekoppelkansen) die rondom IJssel spelen zoals deze o.a. in 2018 (zaak 991-2018) en 2019 (zaak 1410-2019) en 2022 (zaak 24209-2022) zijn geïnventariseerd en aan college zijn voorgelegd als uitgangssituatie.

Maar ook werken we aan het beoordelen, verwerken van vergunningen, verzoeken die vanuit de externe partijen aan ons worden gevraagd.

In 2023 en begin 2024 werden al deze verzoeken, aanvragen en de realisatie van meekoppelkansen binnen de verschillende teams intern behandeld volgens de werkwijze waarbij de initiatieven van externe partijen kwamen. Hierbij was het uitgangspunt dat de gemeente voornamelijk reactief zou reageren op vragen en verzoeken van deze initiatiefnemende partijen.

Op de verschillende projecten met meekoppelkansen wordt wel actief ingezet door de gemeente, bijvoorbeeld VTE IJsselpark te Wijhe, Olst mooier aan de IJssel en de projecten die vanaf 2018 t/m 2022 zijn opgevoerd. Daarnaast lopen er nog verschillende realisatie projecten langs de IJssel die al vanuit andere gemeentelijke programma's en projecten uit het MJIP, zoals vervaging beschoeiingen Kortickvijver, Vijver langs de Enk, Veerweg Olst, Kruisingsvlakken N337 zijn gestart. Deze projecten worden geheel of gedeeltelijk geraakt door de externe programma's, maar liepen reeds hun eigen afzonderlijke spoor.

Sinds eind april worden de plannen die vanuit de externe programma's worden gepresenteerd en gecommuniceerd met onze inwoners steeds concreter en wordt duidelijk dat de impact op de leefomgeving veel groter wordt en meer impact gaat hebben dan tot dan was voorzien. Deze impact leidt tot grote emoties onder inwoners, plaatselijke belangen en ondernemers. Een duidelijke roep vanuit de samenleving om als gemeente een grotere rol te pakken geeft aanleiding om een actievere werkwijze en opstelling te gaan hanteren

Ook blijkt dat de verschillende projecten die zijn opgezet de meekoppelkansen te kunnen verzilveren te weinig slagkracht kunnen ontwikkelen om tot gewenste resultaten te komen.

ARGUMENTEN

Als we de aanleidingen goed beschouwen en dieper analyseren komen hier twee belangrijke factoren naar voren waar beter op gestuurd kan worden.;

1. De impact van de plannen vanuit HWBP (IJsselwerken) op de samenleving

- a. De presentatie van de concrete plannen en uitwerkingen door de organisatie IJsselwerken (uitvoeringsorganisatie van waterschap en aannemer) over hoe de dijkversterking er concreet komt uit te zien en de vergunningstrajecten die naar aanleiding hiervan zijn opgestart geven veel onrust bij onze inwoners en ondernemers. Ondanks allerlei bijeenkomsten en gesprekken georganiseerd vanuit IJsselwerken wordt deze onrust groter door:
  - i. Inwoners en ondernemers voelen zich vaak niet gehoord en staan vaak alleen in gesprekken met IJsselwerken. Het is niet altijd duidelijk welke organisatie en welke projecten er allemaal spelen. Er heerst het gevoel dat er geen consequente afspraken zijn vanuit IJsselwerken, en er is sprake van gebrekkige of ontbrekende terugkoppelingen door initiatie nemende partijen over wat er met afspraken gebeurt.
  - ii. Niet helder hoe de samenhang tussen inspraak/bezwaar en zienswijze trajecten is;
  - iii. Niet helder hoe de planning gaat verlopen;
  - iv. Behoeftte aan steunende eerste overheid van gemeente.
- b. Grote druk op interne capaciteit van organisatie op;
  - i. Advisering en behandelen vergunningen;
  - ii. Communicatie;
  - iii. Gebrek aan duidelijke koers en gezamenlijke richting waarbinnen men kan handelen.

2. De slagkracht van onze meekoppelprojecten

- a. De slagkracht van de verschillende (deel)projecten afzonderlijk is onvoldoende om de doelstellingen te behalen en om aan te sluiten bij de geplande werkzaamheden die voortvloeien uit de plannen van IJsselwerken met betrekking tot de dijkversterking tussen Zwolle en Deventer. De projectenscoop van de deelprojecten is te beperkt opgezet, waardoor er per project te weinig onderhandelingsruimte is om als volwaardig gesprekspartner te kunnen functioneren. Hierdoor kunnen we niet voldoende optreden als partner van IJsselwerken en kunnen we ook niet voldoende bieden wat zij nodig hebben, waardoor er geen meerwaarde ontstaat voor hen in het kader van "werk met werk maken". Naast HWBP (uitvoerde door IJsselwerken) loopt ook de realisatie van de maatregelen voortvloeiende uit KRW (uitgevoerd de GROW, uitvoeringsorganisatie van Rijkswaterstaat met een particulier adviesbureau). Dit betekent dat er ook hier soms conflicterende belangen ontstaan, waar we vanuit de afzonderlijke projecten niet of maar beperkt een rol van betekenis kunnen pakken.
- b. De gemeentelijke organisatie heeft geen duidelijke overkoepelende visie en richting, wat het moeilijk maakt om de afzonderlijke projecten hierop af te stemmen. Hierdoor kunnen doelen van verschillende projecten op inhoud, geld of planning elkaar tegenspreken.

Er ontbreekt voldoende capaciteit en kennis binnen de organisatie met betrekking tot wet- en regelgeving met betrekking tot natuuropgaven, stikstofproblematiek, KRW, enzovoort, om als volwaardige gesprekspartner te kunnen deelnemen aan inhoudelijke discussies en om alternatieven adequaat te kunnen onderbouwen en te verdedigen.

3. Parallel sporen

Naast de al genoemde meekoppelprojecten lopen er vanuit andere organisaties parallel projecten die op een of andere wijze ook aanhaken of geraakt worden door het dijkversterkingsproject en/of door de KRW maatregelen. Sommige van deze parallelle trajecten kunnen onze meekoppelprojecten positief beïnvloeden en sommige ook juist tegen werken. Vanuit dat perspectief is het van belang om ook in veel overleggen en gremia mee te doen of aangehaakt te zijn en de informatie die hieruit komt te kunnen inzetten op het behalen van onze doelstellingen. (Zie ook in het plan van aanpak de complexe externe overleg en beïnvloedingstructuur. Actieve deelname aan deze beïnvloedingstructuur is van belang voor het behalen van onze doelen maar vraagt voldoende kwalitatieve en kwantitatieve capaciteit en een integrale aanpak.

Advisering

Bovenstaande analyses van de knelpunten vragen om een grotere inzet vanuit de organisatie, het aanbrengen van meer inhoudelijke focus en integrale aanpak van het gebied rondom de IJssel voor de komende jaren. Een instrument dat hierbij helpend is en de grenzen van teams en bestaande beleidsrichtingen kan overstijgen is een programmatische aanpak.

Een programmatische aanpak op dit thema zorgt voor de nodige focus en bundeling van middelen en kennis om;

- Een goede evenwichtige gesprekspartner te zijn voor IJsselwerken en andere grotere partijen;
- Geeft een gezamenlijke doel en richting aan de interne organisatie met betrekking tot dit gebied;
- Geeft mogelijkheid om ook meerdere jaren de focus van de organisatie vast te houden op dit thema en de continuïteit van de ingezette weg te borgen.

Het advies is dan ook om:

- De interne organisatie op dit thema in te richten als een meerjarig programma, meer omvang te geven (kwalitatief en kwantitatief) en focus te geven op het thema IJsselgebied en een programmastructuur te introduceren;
- Het programmaplan voor 2024 vast te stellen als overkoepelende structuur en de huidige lopende deelprojecten onder te brengen in dit programma;
- Extra budget van **197.724 euro** voor 2024 voor het opzetten en bemensen van het programma ter beschikking te stellen;
- In de kadernota 2025-2028 een bedrag van **100.000 euro** te ramen voor programma in het jaar 2025;
- Programmaplan jaarlijks in het najaar te actualiseren en bij te stellen naar de stand van het moment en eventuele financiële bijstellingen te betrekken in de reguliere P&C cyclus.

DRAAGVLAK

Het programmaplan is tot stand gekomen met inzet van de betrokken adviseurs uit team Leefomgeving, team Maatschappelijke ontwikkelingen, adviseur communicatie en kan daar op steun rekenen.

IJsselwerken heeft zowel bestuurlijk als ambtelijk aangegeven, dat zij het op prijs stellen als de gemeente Olst-Wijhe proactief als (gespreks)partner participeert.

Zoals eerder aangegeven in dit document, wensen ook de inwoners en ondernemers van Olst-Wijhe een actievere rol van de gemeente, met name in het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

RISICO'S (financieel/juridisch)

De programma's de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) worden uitgevoerd door externe partijen die primair verantwoordelijk zijn voor deze projecten in termen van planning, inhoud en financiën. Wij zien echter mogelijkheden om hieraan gerelateerde kansen te benutten. Naast kansen voor het kunnen realiseren van onze ambities door het koppelen aan programma's van extreme partijen, bestaat het risico dat projecten niet doorgaan of vertragen als de programma's van de primair verantwoordelijke partijen veranderen. Op basis van regelgeving, zoals Natura 2000, Habitat en de Waterwet, kan geen uitvoering worden gegeven aan de VTE-doelstellingen van de gemeente. Om dit risico te managen, omvat de maatregel regelmatige terugkoppeling van de voortgang van het hele programma aan het college en aan de gemeenteraad, zodat tijdig wijzigingen kunnen worden gemeld en verwachtingen kunnen worden gemanaged. In gevallen waarbij plannen en planning moeten worden

gewijzigd, vooral bij blokkades door regelgeving, is de beheersmaatregel gericht op bestuurlijke lobby om de grenzen van wat mogelijk is op te zoeken en op te rekken.

Het faciliteren van een counterpart voor de inwoners vraagt om een goede duiding richting onze partners. Wij organiseren geen verzet maar proberen inwoners c.q. plaatselijk belangen als een goede procespartners te faciliteren.

Daarnaast kan het ook goed zijn voor de externe partners (Waterschap, Rijkswaterstaat) dat wij als nabije overheid de signalen vanuit de betrokken inwoners kennen en proberen te vertalen in een vroegtijdig stadium.

Risico hierbij: onze inwoners hebben de rolneming minder scherp waarbij mogelijk beslissingen die op een ander niveau worden genomen ook afstralen op de gemeente. De beheersing van dit risico is mogelijk door de verschillende rollen en verantwoordelijken in alle contact- en communicatie momenten te herhalen en onder de aandacht te brengen.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

HWBP (U6.810.01.14)

Projectleiding	32 uur/maand	32 uur x 146 euro/uur	4.672 euro/maand
Advies	72 uur/maand tot 01-10-2024	72 uur x 127 euro/uur	9.144 euro/maand ¹
Advies	40 uur/maand na 01-10-2024	40 uur x 127 euro/uur	5.080, -- euro/maand ²
Ondersteuning	8 uur/maand	8 uur x 102 euro/uur	816,-- euro/maand

<i>Totaal raming HWBP 2024 (interne uren)</i>	<i>105.000 euro.</i>
<i>Gedekt door leges en teamplan LO</i>	<i>-20.320 euro</i>
<i>Gedekt door teamplan MO</i>	<i>-28.956 euro</i>
<i>Beschikbaar in begroting 2024 (WBS U6.810.01.14)</i>	<i>-23.000 euro</i>
<i>Nog te kort op de raming HWBP</i>	<i>32.724 euro</i>

KRW

PI	20 uur/maand	20 uur x 146 euro/uur	2.920,--euro/maand
Advies	80 uur/maand	80 uur x 127 euro/uur	10.160,-- euro maand

Totaal KRW 2024 *92.000 euro*

Overige kosten programma

Representatie kosten	2.500 euro
Zaalhuur	5.000 euro
Externe inhuur/gespreksleider	1.500 euro
Communicatiemateriaal/publicaties	5.000 euro
Inzet externe deskundigheid als "counterpart" ³	59.000 euro

Totaal programma organisatie kosten 2024 in 1^e BERAP 2024. 197.724 euro op te nemen

Doordat de externe programma's blijven doorgaan komende jaren zal het ook noodzakelijk zijn om onze interne programmaorganisatie de komende jaren in stand te houden. Een deel van de inzet waar het gaat om de interne uren kunnen wellicht in de nog op te stellen teamplannen voor 2025 mee genomen kunnen worden. De inzet van externe programmaleiding en externe deskundigheid vragen wel om extra middelen evenals het kunnen nakomen van afspraken met plaatselijke belangen hen te willen faciliteren bij het houden van bijeenkomsten. Hiervoor is in 2025 een geraamd budget nodig van **100.000 euro op te nemen in de kadernota 2025-2028.**

¹ Deels gedekt door teamplannen en leges uit team LO.

² Deels gedekt in teamplannen team MO inzet adviseur vrijetijdseconomie en gebiedsregisseur vrijetijdseconomie IJssel

³ Deskundigheid op regelgeving t.b.v. eigen organisatie en faciliteren van inwonersvereniging

Bij opstellen van de kadernota 2024-2027, de begroting 2024 en de kadernota 2025-2028 was niet voorzien welke omvang en inzet de externe projecten HWBP en KRW zouden vragen van ons als gemeente om onze taken te kunnen invullen en de doelstellingen uit bestuursakkoord (meekoppelkansen) te kunnen verzilveren.

Gelegd langs de criteria die hiervoor zijn opgesteld;

- **Onvoorzien:** Nu de plannen omtrent het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en de Kaderrichtlijn Water (KRW) steeds concreter en duidelijker worden, en externe partijen hierover nadrukkelijk communiceren, groeit ook het besef van de impact hiervan op Olst-Wijhe. Omdat deze projecten buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen, zijn we afhankelijk van de communicatie- en planningswijze van externe partijen. Bovendien merken we dat inwoners en ondernemers zich steeds vaker tot de gemeente richten en vragen om een actievere rol.

- **Onvermijdelijk:** Deze opgaven (HWBP en KRW) zijn gerelateerd aan (water)veiligheid en worden uitgevoerd in een veel groter gebied (Nederland) dan alleen Olst-Wijhe.

- **Onuitstelbaar:** We zijn afhankelijk van de planning van externe partijen. Indien we niet kunnen meegaan in hun planning, zullen zij doorgaan met de uitvoering van hun projecten. Als Olst-Wijhe hebben we beperkte invloed op deze planningen. Door mee te koppelen met het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en de Kaderrichtlijn Water (KRW), kunnen we bovendien kansen benutten die anders wellicht niet realistisch haalbaar of te ambitieus zouden zijn voor de gemeente Olst-Wijhe. Deze kansen liggen nu meer binnen handbereik. Hierdoor creëren we mogelijkheden voor een goede, veilige, prettige en soms bruisende leefomgeving van onze inwoners en ondernemers.

Dekking van deze bedragen zouden genomen kunnen worden uit de algemene reserve.